

Naar een lerend mbo?

Marc van der Meer

Scienceguide debat

1 februari 2018

Marc.vandermeer@uvt.nl

Inhoud:

1. Over politiek in Nederland
2. 'Vertrouwen in de toekomst'
3. Naar een lerend bestel?

Twee centrale vragen

- Wat kunnen mbo-instellingen doen om de *onderwijskwaliteit in het mbo* verder te verbeteren tegen de achtergrond van een *dynamische omgeving*?
- Wat voor overheidsbeleid van OCW past daarbij op nationaal en op regionaal niveau?

Vijf position papers geschreven:

1. de regels en organisatorische condities waaronder schoolorganisaties een **lerende organisatie** kunnen worden;
2. de voorwaarden voor **onderwijsteams** om ontwikkelingsgericht te werken;
3. de betekenis van veranderingen in leerlingenstromen en op de arbeidsmarkt voor de **responsiviteit** van onderwijsinstellingen;
4. De **bestuurlijke variatie** in het regionale toeleveringsgebied van de mbo-instellingen;
5. De vormgeving van **verticaal en horizontaal bestuur** van deze instellingen.

Bundel sluit af met een samenhangende beschouwing en visie op decentralisatie van overheidsbeleid

Werkwijze:

Uitnodiging NRO

Vier interactieve voortgangsbesprekingen met departement

Vooruitkijken alleen, als we ook omkijken (pad-afhankelijk)

Zien we onverwachte zijwegen over het hoofd?

Additionele bronnen:

Regeerakkoord, 'Vertrouwen in de toekomst', Oktober 2017.

Introductiedossier OCW, 26 oktober 2017.

5 position papers NRO

12 bijdragen aan Scienceguide

Boekje 'blik van buiten' over werking kennisinfrastructuur in groen, politie, ict, zorg.

Recente regeringscoalities

Rutte I (VVD) - Verhagen (CDA) (2010-2012): topsectorenbeleid

VVD 31 zetels; CDA 21;

Gedoogsteun PVV 24 zetels (+15)

Oppositie: PvdA 30 (-3)

Rutte II. (VVD) – Asscher (PvdA)(2012-2017): focus op vakmanschap, plus Bestuursakkoord MBO.

VVD 41 zetels; PvdA 38 zetels, totaal 79 zetels in TK, daarna afbrokkelen (Denk)

Minderheid in Eerste Kamer

Rutte III (VVD) - CDA (De Jonge) – D66 (Ollongren) - CU (Schouten) (oktober 2017-).

76 zetels in parlement

4 partijen kabinet

Onderliggend: niet twee maar drie pijlers van openbaar bestuur.

Grondslagen overlegeconomie Den Haag:

1. Maatschappelijke pijler
2. Politieke pijler

Kenmerken:

- Nederland: geringe marges van klein land in wereldmarkt
- Wel gedeelde publieke ruimte om legitimiteit van het kabinet en maatschappelijk middenveld te vergroten

Nu ook 3e Europese pijler:

- European semester (2010). Euro-plus-pact (2011); Two-pack (2011); Six-Pack (2011), Fiscal Compact (2012).
- *One size fits all*: flexibilisering, decentralisatie, marktwerking
- Het is *democratisch besloten*. Nederland behoort bij de beste leerlingen in de klas

Regeringsverklaring 'Vertrouwen in de toekomst'

“We investeren in onze collectieve voorzieningen: veiligheid, onderwijs, zorg.”

“We hervormen voor meer zekerheid en kansen in een nieuwe economie, bijvoorbeeld met een nieuwe balans tussen flexwerk en vaste contracten, meer maatwerk in oudedagsvoorzieningen, modernisering van het belastingstelsel en verlaging van de lasten.”

“We pakken de uitdaging van de klimaatverandering aan. Nederland wordt duurzaam.”

“We staan pal voor het Nederland van vrijheden, democratie, rechtsstaat en internationale oriëntatie.”

Rutte 3. Relevante nieuwe punten 'krachtig beroepsonderwijs'

- 1. 100 miljoen voor VMBO-techniek (zie Profiel, oktober 2017)*
- 2. Leerplicht naar 21 jaar, plus vak-certificaten voor praktijkonderwijs en mbo 1-2.*
- 3. Doorstroming in beroepskolom (dit vraagt om meer lokale samenwerking van onderop van vmbo-mbo-AD-hbo)!*
- 4. Einde cascade (maar budgetneutraal) – en ook regionale afspraken?
En opleidingsaccreditatie?*
- 5. LLO- Individuele trekkingsrechten (ipv aftrekbare scholingsrechten). Vraag en aanbod van*

*Ank Bijleveld:
'Doen is het nieuwe denken'
(VK 26 oktober 2017)*

Helpt het regeerakkoord het mbo?

In de tekst: veel continuering van beleid

Vraag:

- hoe verder in de regio?
- Wat is verhouding tussen sector en regio?

Twee strategieën:

- Adaptief beroepsonderwijs: je kent de doelen en daarop zet je middelen in.
- Reflexief: je kent de doelen nog niet, maar je maakt wel middelen vrij.

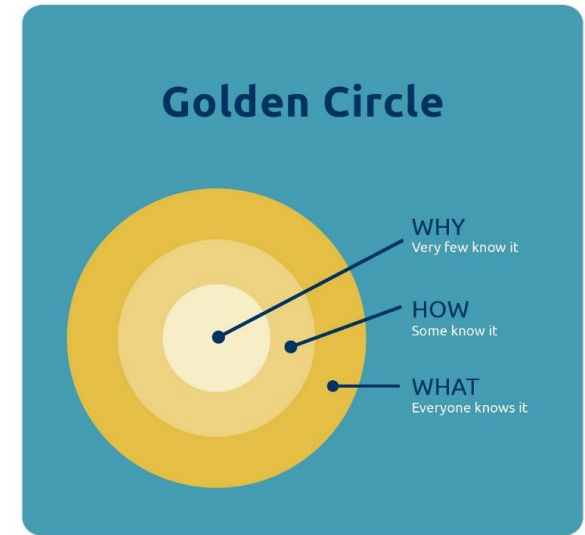
	Docentgerichte professionalisering: output-benadering	Schoolgerichte professionalisering: outcome-benadering
Dominante vorm van sturing	Top-down-beleid geïnspireerd op new public management, met interne oriëntatie van onderwijsteams	Verticaal en horizontaal beleid geïnspireerd op professional governance, met externe oriëntatie van onderwijsteams (extended teams) en ruimte voor crossovers tussen afdelingen
Doelstelling	Lineaire insteek gericht op de efficiënte verbetering van docenten met als doel de verbetering van de studiewaarde, in termen van eindonderwijs (diploma, output)	Circulaire insteek gericht op optimalisering van de werking van onderwijsteams, met als doel de verbetering van de studiewaarde in termen van verbreden, verdiepen, stapelen (voorbereiding op leven en werken, outcome)
Professioneel kapitaal	Sociaal, menselijk en organisatiekapitaal worden afzonderlijk gezien, geïsoleerd behandeld en niet of nauwelijks op elkaar betrokken	Vormen van professioneel kapitaal worden actief op elkaar betrokken en sociale relaties actief benut (zowel binnen teams als met het werkveld en met het toeleverende en afnemende onderwijs)
Analyseniveau	Regels en beleid grijpen aan op individueel niveau (vertrekkend vanuit het cognitivisme en behaviourisme)	Er is verbinding tussen individueel en collectief niveau, waardoor sturing leidt tot gerichte uitwisseling en feedback- en feedforwardmechanismen (sociaal constructivisme)
Toezicht	Stapelning van verticaal toezicht. Audits zijn cijfergestuurd met als primaire doelstelling: meetbare effecten	Rationalisering van horizontaal en verticaal toezicht. Audits zijn gebaseerd op peerreview (inclusief bijvoorbeeld feedback van studenten) met als primaire doelstelling: merkbare effecten
Personeelsbeleid	Hrm (management/human cost accounting)	HRD (development) met nadruk op menselijke potentieel
R&D	Met name research development	Met name: samen ontwikkelen (meduc

Momenteel 12 bijdragen aan Science Guide!

Met diverse meningsvormende betogen....

Centrale thema's:

- Pedagogiek terug
- Constructieve conflicten bij teams?
- Een laklaag van professionalisering?
- Het leren zelf centraal!
- Upgrade voor de BBL
- De regio-centraal
- Nieuwe vormen van horizontale verantwoording
- Inquiry en onderwijsrendement
- Welke vormen van zeggenschap? Wat doet de WOR?
- Van wie is een leven lang leren?

Kennisinfrastructuur bij groen/ ict/ politie/ zorg:

- Versnipperd
- Sterk gelaagd
- Aanbodgestuurd
- Geringe borging van de kennisverdieping

Conclusies:

- Regeerakkoord is open akkoord, en vraagt om uitwerking. Er is continuïteit van beleid en tevens kansen op vernieuwing.
- Middenklasse-discussie keert terug, in meerdere dimensies (Zie WRR, 2017; HP/Tijd november 2017).
- Regionale coalities gaan initiatief nemen – doorzetten publiek-private samenwerking, werken en leren centraal.
- Het kan alleen met gemotiveerd personeel (vervangingsvraag/ waardering/ werkdruk).
- Kennisinfrastructuur verdient verdere impuls: lerende instelling, teams, arbeidsmarkt, studentenstromen, leerplan, horizontaal en verticaal bestuur, zeggenschapsverhoudingen, maar ook kennisverspreiding

Vragen/ suggesties?

Marc van der Meer

Marc.vandermeer@uvt.nl;

m.vandermeer@s-bb.nl

06 12 69 09 22